

Sprogvurdering, indsatser og sprogmiljøer

Gadkjærgaard, Skolestuen, kl. 9-15

Malene Slott, lektor, ph.d.
Pædagogik og læring

⋮

Dagens program

- Velkomst, præsentationer og forventninger
- Om sprogvurdering
- Sprogvurdering 3-6
 - Film
- Resultater af sprogvurderinger
 - Hvad kan et resultat betyde?
- Sprogmiljøer
 - Den nye styrkede læreplan
- Sproglige indsatser i hverdagen
 - Den voksne som sproglig rollemodel
 - Forældresamarbejde
 - Planlæg en indsats

⋮

Præsentationer og forventninger

- Ved bordene:
- Præsenter jer for hinanden (hvis I sidder med ukendte kollegaer 😊)
 - Navn, arbejdssted, tidligere kurser/uddannelse om sprog og sprogvurdering
- Fortæl, hvorfor I sidder på dette kursus
 - Beskriv, hvad der er jeres udfordring med sprogvurdering
 - Konkretiser vha. det medbragte sprogvurderingsmateriale
- Præsentation og opsamling i plenum

⋮

Dagens program

- Velkomst, præsentationer og forventninger
- **Om sprogvurdering**
- Sprogvurdering 3-6
 - Film
- Resultater af sprogvurderinger
 - Hvad kan et resultat betyde?
- Sprogmiljøer
 - Den nye styrkede læreplan
- Sproglige indsatser i hverdagen
 - Den voksne som sproglig rollemodel
 - Forældresamarbejde
 - Planlæg en indsats

⋮

Hvorfor sprogvurdering?

- Vi sprogvurderer med henblik på at tilvejebringe *lige læringsmuligheder*
- Sproglig udvikling er afgørende for:
 - Barnets personlige, kognitive og sociale udvikling
 - Læsefærdigheder
 - Læring i det hele taget
 - Senere uddannelse og samfundsmæssig deltagelse
- Forskningsmæssigt belæg for tæt sammenhæng ml. tidlig sprogtilegnelse og senere læsekompetencer
- Denne viden har resulteret i lovgivningsmæssige krav om sprogvurdering i både dagtilbud og skole

⋮

Hvad sprogvurderes?

- Børns sprog vurderes inden for sproglige dimensioner, som har betydning for
 - udviklingen af talesproget
 - før-skriftlige kompetencer
- Begge dele peger frem mod senere læsekompetencer, som opdeles i
 - afkodning
 - at forbinde lyd og bogstav
 - læseforståelse
 - at forstå indholdet i en tekst
- Det specifikke indhold afhænger af børnenes alder!

⋮

Prædiktorer for senere læse- og skrivekompetencer i skolen

Færdighed	Afkodning	Læseforståelse	Stavning
Bogstavkendskab	++	+	++
Lydlig opmærksomhed	+	+	+
Skriftsprøgskoncepter	+	++	+
Talesproglige kompetencer	+	+	+

*National Literacy Panel, 2008. Systematisk forskningskortlægning af sproglige prædiktorer

⋮

Vigtige sproglige dimensioner ift. læsel

- Opsummering
- Udvikling af talesprog
 - Ordforråd
 - Herunder sprogforståelse
- Før-skriftlige kompetencer

⋮

Kvalitet i udvikling af ordforråd

- Et stort antal af ord
- Mange forskellige slags ord
 - Navneord (fx hund, værelse, sol, sko, børnehave osv.)
 - Udsagnsord (fx gå, ride, løbe, spise, tænke osv.)
 - Stedord (fx han, hun, vi, de osv.)
 - Tillægsord (fx stor, lille, våd, tør, gammel, ung osv.)
 - Biord (fx nu, her, alligevel osv.)
 - Forholdsord (fx på, til, under, over osv.)
 - Bindeord (fx og, derfor, eller, mens osv.)

Før-skriftlige kompetencer

- Rim
- Opmærksomhed på ord
- Opdeling af ord

- Lydlig opmærksomhed
 - Barnet skal lære, hvilke sproglyde der findes i modersmålet
 - Endvidere skal barnet lære alle regler for at sætte disse lyde sammen til meningsfulde ord
 - **Lydlig opmærksomhed** handler om et barns bevidsthed og evne til at bearbejde lydstrukturen i sproget

...

Hvem skal sprogvurderes?

- Lovgivningsmæssige krav
 - Børn der formodes at have brug for sprogstimulering skal sprogvurderes i treårsalderen
 - Alle børn, der ikke er i dagtilbud, skal sprogvurderes
 - Alle børn i børnehaveklassen skal sprogvurderes

...

Hvordan?

- Metodefrihed (fastlægges typisk af kommunalbestyrelsen)
- Sprogvurderingsmaterialer
 - TRAS, CDI I og CDI II, CDI-sprogvurdering, Kompetencehjulet (PUB sprog) Sprogvurdering i 3-års alderen, inden skolestart og i børnehaveklassen (FKO, Sprogvurdering version 2010, Ministeriets materiale!), Sprogvurdering 3-6 (Rambøll, Sprogvurdering version 2017, "Det nye!")
- Se også EVAs kortlægning:
file:///C:/Users/MSNI5974/Downloads/M%C3%A5leredskaber%20i%20dagtilbud_endelig.pdf

- BEMÆRK: FKO (= Faglige Kvalitets Oplysninger) og Rambøll henviser til IT-systemer. Det er IKKE navne på sprogvurderingsmaterialer!

...

Typer af sprogvurdering

- Man vurderer overordnet børns sproglige udvikling af tre grunde:
 - Screening: vil finde børn, der har sproglige problemer via en screening
 - Afdækning: vil beskrive børns sproglige kompetencer mere detaljeret som grundlag for en målrettet sprogpædagogisk indsats
 - Evaluering: vil vurdere effekten af en særlig sprogpædagogisk indsats
- Man kan vurdere et barns sproglige udvikling på to måder:
 - Barnets vurderes i forhold til andre børns aldersvarende udvikling
 - Barnets vurderes i forhold til sin egen individuelle udvikling

...

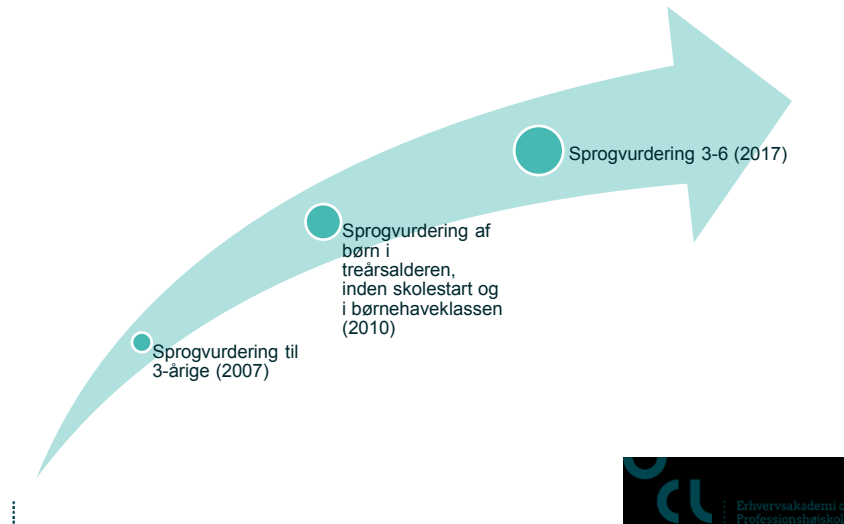
Typer af sprogvurdering

- Der findes derfor flere, forskellige værktøjer, fx TRAS, der er kriteriebaseret
- Standardiserede normrefererede test
 - Bruges typisk til screening og afdækning
 - Med Sprogvurdering 3-6 kan materialet også bruges til evaluering
 - Er afprøvet på en relevant population af en passende størrelse
 - Vurderer de enkelte børns sproglige udvikling ud fra normen for, hvad der er en (empirisk baseret) normal aldersvarende udvikling
 - Giver et øjebliksbillede
 - Kan indeholde *standardiserede tjeklister*, der anvendes til at registrere børns sproglige færdigheder, sådan som de udfolder sig i de naturlige omgivelser

...

Historik – ændret metodisk fokus!

Krav til materialet

- Skal kunne anvendes til de lovpligtige sprogvurderinger i dagtilbud og i børnehaveklassen:
 - Tilpasset vurdering af børns sprog i 3 – 6 årsalderen
 - Let at anvende
 - Så pålideligt som muligt
- Skal kunne bidrage til en mere
 - Målrettet tilrettelæggelse af den pædagogiske indsats
 - Sammenhængende indsats fra dagtilbud til skole

Krav til materialet

- Vurderingen skal være ensartet, valid og pålidelig:
 - Minimere brugen af subjektive vurderinger
 - Undgå items som er afhængige af familiens socioøkonomiske status, struktur eller kulturelle/etniske baggrund
 - Skal måle det samme hver gang og samme barn skal score det samme uanset om det testes af den ene eller den anden pædagog, i det ene eller det andet dagtilbud, i den ene eller den anden kommune
 - Normrefereret: fastsættelse af såvel alders- som kønsspecifikke normer (normalfordeling)
 - Grundig afprøvning (fx at opgaverne ikke er for svære eller for nemme, ikke misforstås og lign.)

...

Begrænsninger

- Ingen test måler alt
- Sprogvurdering er en stikprøve
- Måler kun det der spørges til
- Sprogvurdering en kan udføres forkert (fx hvis man hjælper barnet eller ikke følger vejledningen)
- Måler ikke barnets naturlige sprogbrug: man kan ikke det samme i en sprogvurderings-situation som i mere afslappede opgivelser. Det er derfor ikke alle barnets kompetencer, der afdækkes
- Påvirket af barnets dagsform
- Ikke sandheden, men et redskab til at støtte barnets sprogudvikling

...

Dagens program

- Velkomst, præsentationer og forventninger
- Om sprogvurdering
- **Sprogvurdering 3-6**
 - Film
- Resultater af sprogvurderinger
 - Hvad kan et resultat betyde?
- Sprogmiljøer
 - Den nye styrkede læreplan
- Sproglige indsatser i hverdagen
 - Den voksne som sproglig rollemodel
 - Forældresamarbejde
 - Planlæg en indsats
-

Baggrund for Sprogvurdering 3-6

- *Sprogvurdering 3-6* er en videreudvikling af redskabet *Sprogvurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen*
- Sprogvurderingen er forskningsbaseret, empirisk funderet, praktisk anvendeligt, standardiseret, fast cut-off scores og beslutningsregler og valideret (men ikke et diagnostisk redskab, da det ikke er alle sproglige dimensioner, der vurderes)
- Sprogvurdering 3-6 er normeret på et repræsentativt udsnit af knap 13.000 i alderen 2;10-6;7
- Udviklingen af det nye materiale er baseret på prætestdata fra SPELL og Fart på Sproget (ca. 13.000 børn) + afprøvning af revideret version baseret på 4.095 børn => højere kvalitet
- Det er ét sammenhængende materiale, der dækker alle aldersgrupper, dvs. også de fireårige børn
- Materialet kan anvendes som grundlag for planlægning af det daglige, pædagogiske arbejde
- Materialet kan bruges til gentestning af børn mhp at undersøge en tidligere påvist forsinkelse

Væsentligste ændringer i Sprogvurdering 3-6

- Alle deltest administreres af fagligt personale, hvilket betyder at forældrerapporten er udgået pga. administrative udfordringer
- Der er dog udarbejdet en forældretjekliste med supplerende spørgsmål om deres barns sprog (også ved andet førstesprog end dansk), men de indgår ikke i sprogvurderingsresultatet. Husk, ifølge Dagtilbudsloven skal forældre inddrages ifm sprogvurderingen
- Antal og typer af deltest er ændret
 - Nye deltest er *Ordforråd* og *Opmærksomhed på skrift*
 - Udgåede deltest er *Skelnen af sproglyde* og *Udtale af sproglyde* (3-årige) pga. problemer med scoring, og *Narrative kompetencer* og *Hurtig navngivning*, fordi de var for svære at administrere pålideligt
 - Items er fjernet og nye tilføjet i deltest, der er bibeholdt
- Principperne for gennemførelse af sprogvurderingen er blevet standardiseret og forenklet, bla. er stopreglen udgået, da den viste sig at være vanskelig at administrere
- Se mere i Vejledningen
⋮

Baggrund for indhold i Sprogvurdering 3-6

- Børns sprog vurderes inden for sproglige dimensioner, som har betydning for
 - Talesproglige færdigheder
 - Før-skriftlige færdigheder
- Talesproglige færdigheder
 - Produktivt og receptivt ordforråd + barnets forståelse af begreber og simple/komplekse sætninger
- Før-skriftlige færdigheder
 - Genkendelse og bearbejdning af sproglyde
 - Viden om begreber, der relaterer sig til skriftsprog, viden om læseretning og bogstavkendskab
- Begge dele peger frem mod senere læseforståelse og afkodningsfærdigheder

⋮

Resultatopgørelse i Sprogvurdering 3-6

- Sprogvurderingen resulterer derfor i to resultater:
 - *Talesproglige færdigheder*: Barnet indplaceret i én af tre indsatsgrupper: særlig indsats, fokuseret indsats og generel indsats
 - *Førskriftlige færdigheder*: Barnet indplaceret i én af tre indsatsgrupper: særlig indsats, fokuseret indsats og generel indsats
- Derudover genereres en Sproglig profil for barnet, der viser barnets score inden for hver enkelt deltest
- Alle deltest vægter ligeligt i udregningen af den samlede score

...

Oversigt over deltest (jf. vejledningen)

Deltest	Dimension	Metode	Alder				
			3	4	5	6	6 år - klasse
Sprogforståelse	Talesprog	Test	3	4	5	6	6 år - klasse
Ordforråd	Talesprog	Test	3	4	5	6	6
Rim	Før-skrift	Test	3	4	5	6	6
Opmærksomhed på skrift	Før-skrift	Test		4	5	6	
Bogstavkendskab	Før-skrift	Test			5	6	6
Opdeling af ord	Før-skrift	Test			5	6	
Forlyd	Før-skrift	Test					6
Kommunikative strategier	Talesprog	Tjekliste	3	4	5	6	

...

Sprogvurdering med Sprogvurdering 3-6

- Film af sprogvurderingssituation (tre filmklip)
 - Ved bordene:
 - Efter del 1 (ca. fire min.): Tal bl.a. om pædagogens feedback til pigen
 - Efter del 2 (ca. seks et halvt min.): Tal bl.a. om hvordan pædagogen bruger øvelserne til barnet og om, hvordan pædagogen retter sig mod barnet
 - Efter del 3 (ca. seks min.): Snak om pigens (hurtige) reaktioner. Hvordan vil I forholde jer til det?
- Konkretiser evt. vha. det medbragte sprogvurderingsmateriale
- Afslutning i plenum: Fx hvordan I tænker, at pigen oplever situationen?
 - ...

Dagens program

- Velkomst, præsentationer og forventninger
- Om sprogvurdering
- Sprogvurdering 3-6
 - Film
- **Resultater af sprogvurderinger**
 - Hvad kan et resultat betyde?
- Sprogmiljøer
 - Den nye styrkede læreplan
- Sproglige indsatser i hverdagen
 - Den voksne som sproglig rollemodel
 - Forældresamarbejde
 - Planlæg en indsats
- ...

Sprogvurderingsresultater

- Resultater af to sprogvurderinger
- Først: reflektér ved bordene, dernæst: bliv løsningsorienterede:
 - Hvad betyder resultaterne?
 - Hvilke indsatser skal vi sætte i værk for at understøtte børnenes sprog?
 - Vi vender tilbage til dette om lidt ;)

⋮

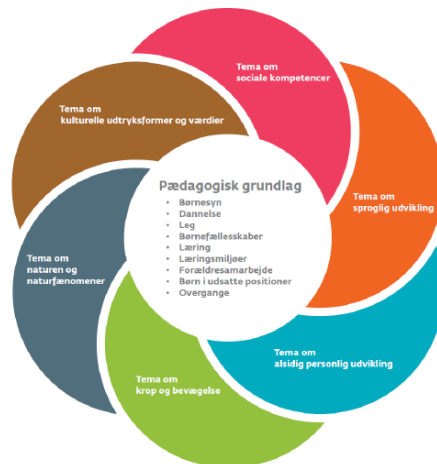
Dagens program

- Velkomst, præsentationer og forventninger
- Om sprogvurdering
- Sprogvurdering 3-6
 - Film
- Resultater af sprogvurderinger
 - Hvad kan et resultat betyde?
- **Sprogmiljøer**
 - Den nye styrkede læreplan
- Sproglige indsatser i hverdagen
 - Den voksne som sproglig rollemodel
 - Forældresamarbejde
 - Planlæg en indsats

⋮

En styrket pædagogisk læreplan

Ny dagtilbudslov:

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=202350>

Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

I medfør af § 8, stk. 9, i lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 20. juni 2016, som ændret ved lov nr. 554 af 29. maj 2018, fastsættes:

Børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbud

§ 1. Den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8, udgør rammen for dagtilbuddets arbejde med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Stk. 2. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det fælles pædagogiske grundlag består blandt andet af elementer som børnesyn, dannelse, leg, en bred læringsforståelse, børnefællesskaber m.v., jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 2, og skal kendetegne det pædagogiske læringsmiljø, barnet møder dagen igennem i dagtilbuddet.

Stk. 3. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for og på tværs af seks pædagogiske læreplanstemaer, jf. §§ 3, 5, 7, 9, 11 og 13, hvor hvert tema er nærmere beskrevet i et bilag. De seks læreplanstemaer indeholder en række overordnede elementer, jf. bilag, som børn i dagtilbud skal møde i det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet. Det besluttes lokalt, hvordan de overordnede elementer konkret omsættes organisatorisk og pædagogisk i det pædagogiske læringsmiljø i hverdagen.

Stk. 4. Det pædagogiske læringsmiljø skal ligeledes tilrettelægges inden for to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes læring, jf. §§ 3, 5, 7, 9, 11 og 13.

Stk. 5. Det pædagogiske læringsmiljø skal inddrage hensynet til børnenes alder, forskellige forudsætninger og børnegruppens sammensætning.

Dagtilbudsloven, fortsat

Læreplanstema nr. 3: Kommunikation og sprog

§ 6. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, understøtte børns kommunikation og sprog, jf. bilag 3.

§ 7. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet, jf. bilag 3, og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år, som er følgende:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Læs mere på emu.dk:

<https://www.emu.dk/modul/1%C3%A6replanstemaet-kommunikation-og-sprog>

⋮

Dagtilbudsloven, fortsat

Oversigt (indholdsfortegnelse)

- [Bilag_1](#) Beskrivelse af læreplanstema nr. 1: Alsidig personlig udvikling
- [Bilag_2](#) Beskrivelse af læreplanstema nr. 2: Social udvikling
- [Bilag_3](#) Beskrivelse af læreplanstema nr. 3: Kommunikation og sprog
- [Bilag_4](#) Beskrivelse af læreplanstema nr. 4: Krop, sanser og bevægelse
- [Bilag_5](#) Beskrivelse af læreplanstema nr. 5: Natur, udeliv og science
- [Bilag_6](#) Beskrivelse af læreplanstema nr. 6: Kultur, æstetik og fællesskab

⋮

Dagtilbudsloven, fortsat

Bilag 3

Beskrivelse af læreplanstema nr. 3: Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Interaktioner

Sprog læres som en naturlig forlængelse af den udveksling, der foregår som blikretning, pludren og gestik, og det kræver nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed. Det pædagogiske personale skal derfor være indlevende, nysgerrige og have lyst til kommunikation og samtale med fokus på det, børnene er optagede af. Det har stor betydning for børnenes kommunikative og sproglige udvikling, hvordan det pædagogiske personale henvender sig til børnene, taler med dem, giver beskeder og sætter ord på det, der sker i rutiner og aktiviteter. Kvaliteten i samtaler mellem det pædagogiske personale og børn er i det hele taget væsentlig og særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner.

Sproglige rollemodeller

Børns sprog udvikles i dialoger med sproglige rollemodeller ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål til deres omgivelser og ved at lege med sproget. Når børn eksperimenterer kommunikativt og sprogligt, opnår de erfaringer med at aflæse, genskabe og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer og fællesskaber. Det betyder bl.a., at det pædagogiske personale må hjælpe alle børn til at indgå i dialoger, hvor de lærer at skifte til at være i en tale- og en lytteposition.

...

Dagtilbudsloven, fortsat

Fællesskaber

Kommunikation og sprog er centralt for at danne relationer, indgå i fællesskaber og vedligeholde venskaber. At lære fra andre børn på tværs af aldre er essentielt i sprogudviklingsprocessen. Legen er vigtig som en øvebane for barnets non-verbale og verbale kommunikation, ordforråd og sætninger. Det er derfor afgørende for barnets tilegnelsesproces, at barnet understøttes i at deltage i legen fx ved, at det pædagogiske personale i nogle tilfælde deltager i og rammesætter børns leg. Det pædagogiske personale kan samtidigt anvende børnenes legeindhold som pejlemærker for mulige samtaleemner, men også som pejlemærke for, hvad der kan være en udfordring for det enkelte barns sprogudvikling.

Det pædagogiske personale har ansvar for, at børn får mange og forskellige erfaringer med sprog i selvorganiseret og spontan leg og andre meningsfulde aktiviteter med hinanden. I den forbindelse er det centralt at have blik for de børn, der ikke af sig selv indgår i samtaler, lege og aktiviteter med henblik på, at de også kommer til at indgå i fællesskaber, der understøtter deres kommunikative og sproglige udvikling.

...

Dagtilbudsloven, fortsat

Læringsmiljøet må tilbyde børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i sammenhænge, der er meningsfulde for børn. Det pædagogiske personale kan fx gennem samtaler, spørgsmål, historiefortælling og leg sætte ord på børnenes forskellige oplevelser. Sproglige læringsmuligheder skal indtænkes i alle rutiner og i planlagte og spontane aktiviteter, hvor børn introduceres til nye begreber og udtryksformer såsom fx skrift-, symbol- og billedsprog.

Læringsmiljøet i dagtilbud må give børn adgang til bøger, skriveredskaber, papir og andre skriftlige produkter, så børn bliver introduceret til bogernes univers og nysgerrige på skriftsproget, herunder får mulighed for at kigge i bøger, stille spørgsmål om bogstaver, få læst højt og snakke med det pædagogiske personale om det, bøgerne rummer.

Læringsmiljøet skal sikre, at det pædagogiske personale via refleksion over organisering og pædagogisk didaktiske overvejelser skaber samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge mellem det pædagogiske personale og børn og børn imellem, lige som det pædagogiske personale må samarbejde med forældre om børns sprog både i forhold til det enkelte barn, men også i forhold til børnefællesskabet i dagtilbuddet.

⋮

Forskerens observationer....

En forsker er på observation i et dagtilbud. Hun observerer børns leg.

Tre børn leger i husets "køkken". De leger far, mor og børn, og to af børnene, moren og faren, er ved at tilberede et måltid mad til babyen.

Børnene leger uforstyrret. Der er ikke andre end de tre børn og forskeren i det store rum. Så går døren op, og en pædagog kommer ind med en rullevojn og nærmest råber højt: "Nu skal vi spise. Det er tid til at rydde op. Nu skal vi spise, det er tid til...".

Pædagogen får øje på forskeren, og siger overrasket; "Ej, undskyld, jeg forstyrrer, jeg havde ikke set dig".

⋮

Dagens program

- Velkomst, præsentationer og forventninger
- Om sprogvurdering
- Sprogvurdering 3-6
 - Film
- Resultater af sprogvurderinger
 - Hvad kan et resultat betyde?
- Sprogmiljøer
 - Den nye styrkede læreplan
- **Sproglige indsatser i hverdagen**
 - Den voksne som sproglig rollemodel
 - Forældresamarbejde
 - Planlæg en indsats
-

Voksnes magt som erfarne samtalepartnere

- At udvikle en samtalepraksis, hvor børn inviteres til at fortælle, beskrive og forklare, handler bl.a. om teknik (hvor lange pauser, målt i antal sekunder, holder I for at give børn tid til at tænke over et svar?), men også om et læringssyn, hvor børn opfattes som aktører i deres egne læreprocesser
- Primær samtalegenre = hverdagssamtalen. sekundær samtalegenre = planlagt samtale (Gjems, 2010: 119)
- IRF-struktur: Voksnes **initiativ**, børns **respons** og voksnes **feedback** (evaluering af respons)
- IRF-læringssyn: Overførsel af viden (feedbackleddet er vigtigt at udvikle)
- IRO-struktur: Initiativ, respons, opfølgning (accept, evaluering, kommentar)
- Det er vigtigt at støtte pædagogers dialogiske holdning til børns læring (Wells og Araus, 2006 i Gjems, 2010: 124)
-

Støtte til børns sprog

- Når pædagoger forklarer noget, er det ofte for at begrunde egne handlinger eller for at løse konflikter mellem børnene (Gjems, 2010: 134)
- Brug åbne spørgsmål og forskellige former for gentagelse
 - Hjælp børnene med at finde sammenhænge og præsentere processer ved at spørge, hvad de mener, ved eller tror om, hvordan noget kan ske eller hænger sammen
 - Igangsat og støt samtaler med flere børn, der deler et fælles fokus
- Og husk; de ti understøttende sprogstrategier ;)

Læs mere på emu.dk

Hvad forstyrrer os?

- Hvad kan forhindre vores intentioner om at være nærværende og lyttende?
- Marie Højholt (2018). *Skærm nærværet*. Lokaliseret 16. maj 2018 på <https://www.youtube.com/watch?v=hKSF4yVzfx8>

Hvorfor bliver vi ved med at tale om forældresamarbejde?

- KL, 2017

Samarbejdet mellem forældre og fagprofessionelle skal være tydeligt, ligeværdigt og konkret

⋮

- Mastergruppen, 2016

Forældresamarbejdet indgår som en tværgående dimension i fremtidens læreplaner

Øget fokus på social ulighed

- Konsekvenser af social ulighed:
- Bl.a. Rockwoolfondens forskning
- https://www.youtube.com/watch?v=X6whem_l1eU&feature=youtu.be

Berlingske Tidende, d. 3 april 2017

⋮

Hvordan demonteres mekanismerne bag social ulighed?

- Christoffersen, M., Højen-Sørensen, A-K., & Laugesen, L. (2014). *Daginstitutionens betydning for børns udvikling: En forskningsoversigt*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. (SFI-Rapport; Nr. 14:23).
- Mogens Christoffersen
- Seniorforsker i afd. : Udsatte børn, dagtilbud og skole v. SFI/VIVE
- Rapporten er udarbejdet som en forsknings-rapport med økonomisk støtte fra BUPL

DAGINSTITUTIONENS BETYDNING FOR BØRNS UDVIKLING

EN FORSKNINGSOVERSIGT

Daginstitutionens betydning for børns udvikling: et resultat

- Samlet set tyder de internationale forskningsresultater på, at en god kontakt mellem barnets forældre og dagpasningsinstitutionen kan bidrage positivt til barnets udvikling
- Desværre kan barrierer som sprog, uddannelse, social baggrund samt forskellige kulturelle forventninger skabe problemer i kontakten mellem barnets hjem og dagtilbud
 - Dette kan være noget, personalet skal være ekstra opmærksom på
- Flere undersøgelser peger på vigtigheden af, at daginstitutionerne og hjemmet samarbejder, og at forældrene involveres mere i barnets læring

DAGINSTITUTIONENS
BETYDNING FOR
BØRNS UDVIKLING

Se mere i Christoffersen, M., Højen-Sørensen, A-K., & Laugesen, L. (2014: 120)

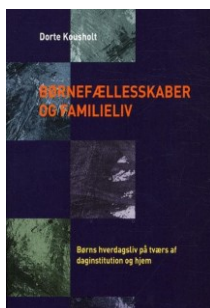
Forældresamarbejde fremmer læring hos børn

- Først og fremmest viser forskningen, at øget forældreinvolvering og forældresamarbejde kan give socialt udsatte børn og unge en bedre kognitiv og social udvikling i hjem, dagtilbud og skole.
- Der ses i den sammenhæng klare indikationer på, at en øget forældreinvolvering, når den er forankret i dagtilbud og skole, giver de bedste resultater (Dyssegaard & Egelund, 2016: 11)

⋮

Snak ved bordene

Familieliv fra et børneperspektiv

Kvalitativ forskningsprojekt

Deltagende observationer blandt 4-6 årige børn
Interviews af 6 børn samt deres familier samt
døgnobservationer i familien og institutioner
gennem 1 ½ år.

⋮

- Der er en usikkerhed og berøringsangst blandt de professionelle, hvordan man skal forstå og møde forældrene af i dag. Det er lettere at sige, at forældre er blevet mere krævende
- Vi taler om forældre som brugere af institutionen, curlingforældre, helikopterforældre...forældre der handler før de henter osv., og nu skal vi så vejlede dem respektfuldt og ligeværdigt som samarbejdspartnere
- Hvilke forældrefortællinger er vi bærere af?

EVA, 2016: Samarbejde ml. forældre og daginstitutioner

- Spørgeskemaundersøgelse blandt 447 dagtilbudsledere og 751 forældre
- Kvalitative interviews med 12 dagtilbudsledere og ti forældre
- Link:
<https://www.eva.dk/dagtilbud-boern/samarbejde-mellem-foraeldre-daginstitutioner>

Forældre vil gerne...

Tabel 49

Hvor vigtigt synes du, det er, at personalet har fokus på dit barns læring derhjemme?

	Antal	Procent
Meget vigtigt	107	17 %
Vigtigt	268	43 %
Mindre vigtigt	200	32 %
Slet ikke vigtigt	42	7 %
Total	617	100 %

} 60 %

Kilde: EVA-spørgeskemaundersøgelse blandt forældre foretaget af DST

...

... vejledes i nogle aspekter, som fx...

Forældre efterspørger mere vejledning fra personalet, end de oplever, de får

EVA's undersøgelse viser, at forældre til børn i daginstitutioner generelt efterspørger mere vejledning i at styrke deres barns trivsel, udvikling og læring, end de oplever at få i dag. Det gælder bl.a. vejledning om barnets skoleparathed, læring, sociale relationer og sprog:

- 71 % af forældrene vil gerne have vejledning om, hvordan de kan gøre deres barn skoleparat. 64 % af dem, der efterspørger vejledningen, oplever *ikke* at få den i dag.
- 71 % af forældrene vil gerne have vejledning om, hvordan de kan styrke deres barns læring. 60 % af dem, der efterspørger vejledning om læring, oplever *ikke* at få den i dag.
- 61 % af forældrene vil gerne have vejledning om, hvordan de kan styrke deres barns sociale relationer. 56 % af dem, der efterspørger vejledningen, oplever *ikke* at få den i dag.
- 50 % af forældrene vil gerne have vejledning om deres barns sproglige udvikling. 50 % af dem, der efterspørger vejledning om sprog, oplever *ikke* at få den i dag.

...

..men *ikke* i andre aspekter, som fx..

- Ønsker du vejledning om hvordan du opdrager dit barn og sætter grænser?
- Ønsker du vejledning om hvilke aktiviteter du kan lave hjemme med dit barn?
- Ønsker du vejledning om hvordan du får hverdagen som forælder til at fungere?

...

Differentieret vejledning

Kortuddannede og tosprogede ønsker i højere grad vejledning om barnets opdragelse

Kortuddannede forældre og tosprogede forældre ønsker ligesom de øvrige forældre mere vejledning i at styrke deres barns trivsel, udvikling og læring, end de allerede oplever at få. Hvor den samlede forældregruppe til gengæld er kritiske over for at få vejledning om deres barns opdragelse og omsorg, så ønsker kortuddannede forældre og tosprogede forældre i højere grad den form for vejledning.

- 45 % af de tosprogede forældre ønsker vejledning i, hvordan de opdrager deres barn og sætter grænser, mens 32 % af forældre, der taler dansk i hjemmet, ønsker samme vejledning.
- 22 % af de kortuddannede forældre ønsker vejledning i, hvordan de kan få hverdagen som forældre til at fungere, mens 12 % af forældrene med en videregående uddannelse ønsker vejledning om det.

⋮

Og det er faktisk ikke ny viden...

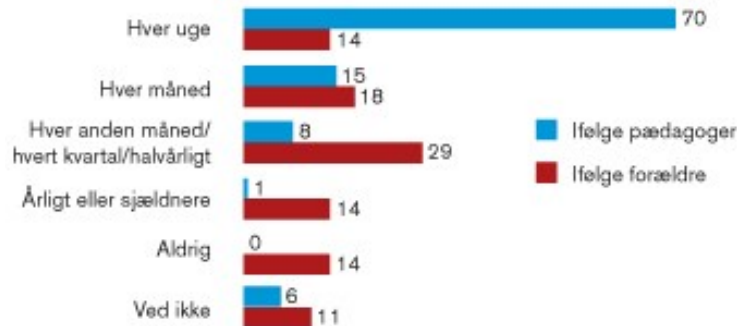
Om undersøgelsen

Analysebureauet YouGov har for Momentum gennemført to parallelle undersøgelser om kommunikation, læring og forældreansvar i daginstitutioner. Den ene er foretaget blandt 253 pædagoger, der arbejder i kommunale daginstitutioner for 0-6-årige børn. Den anden er foretaget blandt 500 forældre til 0-6-årige børn i kommunale daginstitutioner. Deltagerne i begge undersøgelser udgør et repræsentativt udsnit af den danske befolkning med udgangspunkt i målgruppen. Begge er internetbaserede spørgeskemaundersøgelser gennemført i perioden 27. januar-3. februar 2012.

⋮

Hvor ofte fortæller pædagogerne i daginstitutionen forældrene, hvordan forældrene kan støtte barnets trivsel, udvikling og læring? (%)

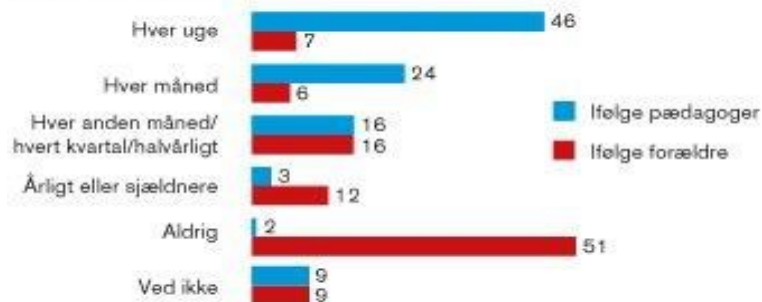
Kilde: YouGov for Momentum. Undersøgelse blandt henholdsvis pædagoger og forældre til børn i kommunale daginstitutioner

70 % af pædagogerne oplever, at de taler om dette hver uge, men kun 14 % af forældrene oplever dette.

⋮

Hvor ofte fortæller pædagogerne i daginstitutionen forældrene, at det er vigtigt for barnets trivsel, udvikling og læring, at forældrene dagligt taler med barnet om de ting, de gør sammen? (%)

Kilde: YouGov for Momentum. Undersøgelse blandt henholdsvis pædagoger og forældre til børn i kommunale daginstitutioner

46% af pædagogerne oplever at de hver uge taler med forældrene om vigtigheden af, at de taler sammen om de ting de gør sammen. 51 % af forældrene oplever, at de aldrig taler om dette.

⋮

Stig Broström, professor med speciale i dagtilbud på Institut for Uddannelse og Pædagogik ved Aarhus Universitet, 2012

⋮

”Pædagogernes budskaber trænger tilsyneladende ikke rigtigt igennem til forældrene. Pædagoger er jo søde og flinke folk, og de siger typisk tingene på en pæn, blød måde, der gør, at forældrene ikke forstår budskabet. De siger ikke tilstrækkeligt direkte, hvad forældrene bør gøre, eller hvad problemet er”.

Lars Klingenberg, formand for Forældrenes Landsforening 2012

⋮

”Man kan eksempelvis sagtens stå i en samtale, hvor den ene part har opfattelsen af, at her bliver der snakket pædagogik, og den anden tænker, det var smalltalk om, hvad der sker i institutionen. Det handler jo om, hvilke ord man bruger, og hvordan man forstår det her med læring”.

Forældre er generelt meget tilfredse ;)

- 79% svarer at de er godt tilfredse med deres barns opstart og indkøring
- 81% finder deltagelse i forældremøder relevant
- Stor tilfredshed med individuelle samtaler efter behov
- 46% af forældrene har deltaget i frivilligt arbejde i institutionen
- **90% af forældrene svarer, at det er vigtigt at få talt sammen hver dag**

...

Hvorfor er forældrene vigtige?

- "Udviklingspsykologien har demonstreret, at de første år af børns liv er af umådelig stor betydning (Weiss et al., 2009), og ved skolealderens start er de fleste personlighedstræk lagt fast og lader sig kun vanskeligt påvirke væsentligt (Costa & McCrae, 1992)" (Dyssegaard & Egelund, 2016: 14)
- "Allerede kort efter fødslen spiller børn en rolle i etableringen af interaktioner med omgivelserne. De kommunikerer med deres blik, deres lyde, deres bevægelser og deres smil. Børnene er afhængige af, at deres forældre og andre omsorgspersoner indgår i kommunikationen med sensitivitet og responsibilitet, og denne interaktion er kilden til det lille barns læring (Stern, 1998)" (Dyssegaard & Egelund, 2016: 14).
- "Forældrene er derfor meget vigtige personer for deres børns udvikling, og i de fleste tilfælde forløber udviklingen positivt. Samtidig er det også vist, at nogle børn har opvækstvilkår, der ikke begunstiger en positiv udvikling" (Dyssegaard & Egelund, 2016: 14).

...

Hvorfor er forældrene vigtige?

- "Årsagsforholdene lægges i, at forældre (jf. de tidligere nævnte risikofaktorer) ikke har de ressourcer, der skal til for at skabe de optimale rammer for barnets udvikling" (Dyssegaard & Egelund, 2016: 15)
- Det handler også om viden, fx om hvordan børn lærer sprog (Servicestyrelsen (2011). *Sammendrag af resultatet af Forskningskortlægning af behov for sprogvurdering, effektive sprogindsatser og pædagogisk efteruddannelse samt praksisundersøgelse*. Sprogpakken.dk)

.....

- Liv Gjems deler forældrene ind i tre grupper, alt efter hvor gode de er til at understøtte deres barn sprogligt:
 - Forældre, som er gode til at understøtte barnets sprog
 - Forældre, som ikke er bevidste om, hvordan de støtter deres barns sprog
 - Forældre, som ikke magter at understøtte deres barns sprog (Gjems, 2013: 177).

.....

Hvordan lærer børns sprog?

Børn lærer primært sprog af voksne gennem implicite læringsstrategier. Det vil sige, at børn lærer af det sprog, de voksne anvender – og af den måde de voksne anvender sproget på

– både form og indhold!!

SPROG PAKKEN praksis der gør en forskel

...

Dialog om børns sprog

Tabel 42
Ønsker du løbende dialog med personalet om dit barns sproglige udvikling?

	Antal	Procent
Ja	560	91 %
Nej	57	9 %
Total	617	100 %

Kilde: EVA-spørgeskemaundersøgelse blandt forældre foretaget af DST

Tabel 43
Har du allerede dialog i det daglige med personalet om dit barns sproglige udvikling?

	Antal	Procent
Ja	412	67 %
Nej	205	33 %
Total	617	100 %

Kilde: EVA-spørgeskemaundersøgelse blandt forældre foretaget af DST

...

Forældrevejledning forudsætter:

- Forventningsafstemning omkring samarbejdet
 - Fundament af tillid, et syn på forældre som ligeværdige partnere og viden om relevant kommunikation
- Personalets bevågenhed og prioritering i forhold til eksisterende ressourcer
- Der er potentiale i at vejlede løbende frem for med afsæt i en bekymring
- Vejledning ønskes som inspiration – ikke som forskrifter og påbud. Forældre vil have retten til at vælge til og fra
- En vis faglig selvsikkerhed og evnen til at formulere sig fagligt.
 - I er eksperter i jeres barn – vi er eksperter i børn
- ... Viden om forældre og familieliv

Planlæg en indsats

- I grupper ved bordene skal I nu planlægge en indsats på de to børn, der er blevet sprogvurderet, og som vi har talt om tidligere i dag
- Planlæg/foreslå en indsats
- Idéudveksling ved bordene
- Brug al jeres praksisviden
- Brug evt. inspirationsmaterialet fra Rambøll Sprog
- Undgå "washback-effect"

...

Husk.... ;)

- Læs altid vejledningen grundigt
- Man får kun svar på det, man spørger om
- Et barn kan ikke dumpe en sprogvurdering
- Undlad at hjælpe barnet
- En sprogvurdering er et kvalificeret øjebliksbillede af et barns sproglige kompetencer
- Et sprogvurderingsresultat kan ikke stå alene, men skal altid anvendes som led i en helhedsvurdering af det enkelte barn
- I er de fagprofessionelle!

...

Tak for i dag!

Malene Slott, lektor, ph.d.
Pædagogik og læring

...

